

NIEWCZEŚNOŚĆ (28) *sb f*

niewczesność (1), **niewczasność** (5), niewczesność *a.* **niewczesność** [zapis: -f-] (22); niewczasność *OpecŻyw* (4); niewczesność *a.* niewczesność *BielŻyw, RejPs, RejJóz, KromRozm II, BielSat* (2), *BielSpr* (4), *BielSjem* (2), *BielRozm, KołakSzczęśl*; niewczesność : niewczesność *a.* niewczesność *ArtKanc* (1:1); niewczasność : niewczesność*a.* niewczesność *BielKron* (1:7).

W pisowni łącznej (26), *w rozłącznej* (2).

Pierwsze e, o oraz a jasne; drugie e prawdopodobnie jasne (tak w wczesność).

sg N niewczesność (5). \diamond *G* niewczesności (2). \diamond *D* niewczesności (1). \diamond *A* niewczesność (5). \diamond *I* niewczesnością (1). \diamond *L* niewczesności (3). \diamond *pl N* niewczasności (2). \diamond *G* niewczesności (3). \diamond *D* niewczesnościami (1). \diamond *A* niewczesności (5).

Sł stp brak, Cn s.v. niewczas, Linde XVI w. s.v. niewczas i wczesność.

Niedogodność, niewygoda, trud, trudność, utrapienie, niepokój, przykrość, cierpienie; acerbitas, asperitas, cordolium, damnum, diuidia, incommoditas, incommodum, molestia, stomachus, stridor Cn (28) : *OpecŻyw* 43v; *OpecŻywPrzedm* C3v; *Męża* dobrego ieft znak vmieć cirpieć nie wczelność. *BielŻyw* 88; niechay opatry [syn] czas twoiey łtarolci Abys w mey ziemi nie miał żadney nie wczelności *RejJóz* Q2; Wychwała go Iozephus [św. *Jakuba apostoła*] iż był człowiek cnotliwy/ ciálny żywot wiodąc/ winá nie pił/ mięłá nie iadł/ w łazni nie bywał/ łzáty iego s płotná/ máłciá fie nie mázał/ y wiele inych niewczálności podeymował *BielKron* 145; [*Jagiello*] Człowiek był fercá dobrego/ [...] niewczelnościami przywykły: iáko ieft/ źimnu/ głodu/ wiátru/ dymu/ prágnieniu/ łáknieniu/ y gorácu. *BielKron* 387, 254v, 255, 414; *BielSat* D2v; Ná walce kthory nawięczłzá niewczelność wyćirpi/ czuyność ma o łobie/ ma dobre znáki zwycięłtwá. *BielSpr* 35v; *BielSjem* 31; *ArtKanc* A11v, Q8v; *BielRozm* 27.

niewczesność czego [= czyniona, przysparzana przez co] (1): RejPs 95v *cf* »troska i niewczesność«.

niewczesność czego [= w czym] (1): Nic v nich [Turków] [...] głod/ nic niepogodá/ nic niewczelność wyleżenia álbo łpánia/ [...] włzytko łkromnie ćierpiá. BielKron 259v.

W połączeniach szeregowych (10): iż ci ij na łwoię miłá matuchnę [...] niewczálnościj/ łmętki ij kłopoty dopułłczál *OpecŻyw* 28, 32v; *BielKron* 247v, 259v; *Głod/ mor/ źimno/ niewczelność/ nigdy im [moskwiczanom] nie łzkodzá BielSat* M4 [*idem BielSjem*]; [*Tatarzy*] głod/ źimno/ nie łpánie/ y włzyłtkę niewczelność nád obyczáy Ludzki wytrwáią. *BielSpr* 67v, 2, 28v; *BielSjem* 34; *KołakSzczęśl* A3.

W porównaniu (1): RejPs 95v *cf* »troska i niewczesność«.

W charakterystycznych połączeniach: niewczesność wielka (nawięcsza) (2); niewczesności zażyć; niewczesność(-i) ci(e)rpiec (4), dopuszczać (przepuszczać) [na kogo] (2), mieć (od kogo) (2), podejmować (2), wytrwać; z niewczesnością używać; w niewczesności być.

Szeregi: »głod i niewczesność« (1): *Nye ćyerpyelićby byli ták długo głodu y nyewczelności bez wylkyey przyczyny KromRozm II* d3v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»troska i niewczesność« (1): *Acz on [Bóg] czáltem dołwiadcza nás iáko złotnik łrzebrá przez ogień przepułłczáiąc ná nas czáltem łrołki y niewczelności żywota náłłe⁸⁰. RejPs* 95v.

»trudność a niewczesność« (1): [Ulisses] wielekroć w żebrącym odzieniu chodził wywiádując sie
położenia w Troiey/ z wielką trudnością á niewczesnością tego używáiąc. *BielKron* 25v.

Synonimy cf NIEWCZAS.

Cf NIEWCZAS, WCZESNOŚĆ

KK